Uitspraak Geschillencommissie Kifid nr. 2024-0443

(mr. dr. ing. A.J. Verdaas, voorzitter en mr. M.C. Mulder, secretaris)

Datum uitspraak	27 mei 2024
Klacht van	De heer [naam 1] en mevrouw [naam 2], verder te noemen de consumenten, of consument 1 en consument 2
Tegen	InterBank N.V., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen de bank
Aard uitspraak	Bindend advies
Uitkomst	Vordering afgewezen
Bijlage	Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

Samenvatting

De consumenten maken bezwaar tegen de hogere rente op hun doorlopend krediet, dat in 2020 door de bank is opgezegd. Volgens de consumenten is de voorheen variabele rente bij opzegging van het krediet door de bank omgezet in een vaste, lagere rente. Zij vorderen dat de bank deze rente voor de resterende looptijd van de overeenkomst hanteert en dat het te veel betaalde aan hen wordt terugbetaald. De commissie is van oordeel dat de consumenten er niet gerechtvaardigd op hebben kunnen vertrouwen dat de rente is vastgezet. De verhoging van de rente is ook niet in strijd met de redelijkheid en billijkheid. De vordering wordt afgewezen.

1. Procedure

1.1 De behandelend commissie, verder te noemen de commissie, beslist op basis van het reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat om: 1) het klachtformulier van de consumenten; 2) het verweerschrift van de bank; 3) de repliek van de consumenten; en 4) de dupliek van de bank.

1.2 De consumenten zijn in deze zaak vertegenwoordigd door mr. P. Ak, jurist bij ARAG Rechtsbijstand. De bank is in deze zaak vertegenwoordigd door mr. [naam 3], advocaat te Amsterdam.

1.3 De commissie is van oordeel dat het niet nodig is de zaak mondeling te behandelen. De zaak wordt daarom op grond van de stukken beslist.

1.4 De consumenten en de bank hebben gekozen voor een bindend advies. Dit betekent dat partijen elkaar aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 De consumenten hebben op 5 januari 2008 een doorlopend kredietovereenkomst gesloten met de rechtsvoorgangster van de bank. In de overeenkomst is opgenomen dat de consumenten over het uitstaande saldo van het krediet een effectieve jaarrente van 9,9% zijn verschuldigd. De maandelijks te betalen termijn bedraagt € 750,-. Op de overeenkomst zijn onder meer de Algemene Voorwaarden Doorlopend Krediet van toepassing verklaard (hierna: de Voorwaarden).

2.2 In artikel 3 sub b van de Voorwaarden is opgenomen dat de bank de rente kan wijzigen (hierna: het rentewijzigingsbeding). In artikel 14 van de Voorwaarden is het volgende opgenomen:

> ***"Artikel 14. Opzegging***
> *Zowel Cliënt als Kredietgever zijn te allen tijde bevoegd deze overeenkomst schriftelijk op te zeggen. In geval van opzegging zal Cliënt geen verdere opnamen kunnen verrichten; overigens blijft het gestelde in de overeenkomst van kracht totdat het verschuldigde geheel zal zijn afgelost."*

2.3 In de overeenkomst is onder meer opgenomen dat de kredietlimiet bij het bereiken van de 60-jarige leeftijd maandelijks wordt verlaagd tot het bereiken van de 68-jarige leeftijd, wanneer de kredietlimiet op nul moet staan.

2.4 Bij brief van 18 februari 2020 heeft de bank de doorlopend kredietovereenkomst opgezegd tegen 1 mei 2020. In de brief is opgenomen dat de bank stopt met het product en dat de consumenten het uitstaande saldo via de overeengekomen maandelijkse termijnen kunnen afbetalen. Ook staat in deze brief het volgende:

> *"Wat betekent dit voor u?*
> - *U kunt vanaf 1 mei 2020 geen geld meer opnemen uit uw doorlopend krediet. (...)*
> - *Uw maandtermijn wijzigt niet door het opzeggen van uw doorlopend krediet: u gaat door met de maandelijkse aflossing van uw openstaande schuld totdat uw schuld volledig is afgelost.*
> - *Vanaf het moment van opzegging van uw doorlopend krediet rekenen we een lagere, variabele rente. Uw nieuwe rente per 1 mei 2020 wordt 6,3%; deze is nu 9,0%. Dit is de effectieve debetrentevoet op jaarbasis.*
> - *Omdat uw maandtermijn hetzelfde blijft en u een lagere rente betaalt lost u dus sneller af. Hierdoor wordt de looptijd van uw krediet korter. De gewijzigde looptijd en de resterende totale kosten van uw krediet vindt u in de bijlage bij deze brief.*

Terugdraaien renteverhogingen
In oktober 2017 en april 2018 hebben wij renteverhogingen doorgevoerd. Wij hebben deze verhogingen kritisch bekeken en besloten deze terug te draaien. Dit betekent dat de rente met terugwerkende kracht lager wordt. (...)

Compensatieplan
Volgens de uitspraken van de Commissie van Beroep van Kifid van januari 2019 hebben wij in het verleden in bepaalde gevallen een hogere rente aan onze klanten berekend dan zij van ons hadden mogen verwachten. (...)

Op 6 februari 2020 hebben wij de einduitspraak van Commissie van Beroep van Kifid gekregen. Hierin wordt de uitspraak van januari 2019 bevestigd. Wij werken aan een compensatieplan gebaseerd op deze uitspraak. (...)"

2.5 Bij de brief van 18 februari 2020 zat een bijlage met de titel "*Overzicht gewijzigde looptijd en resterende totale kosten van het krediet*". In deze bijlage is het verschil tussen de huidige situatie en de nieuwe situatie per 1 mei 2020 voor de consumenten op een rij gezet. Als één van de uitgangspunten bij de getoonde berekening is opgenomen: "*De variabele rente (debetrentevoet) wijzigt niet meer na aanpassing.*" Ook is hierin opgenomen: "*Wijzigen een of meer van bovenstaande aannames wel – u lost bijvoorbeeld extra af, of de variabele rente wijzigt – dan veranderen ook de resterende looptijd en het 'totaal terug te betalen bedrag, inclusief de rente' dat u moet betalen.*"

2.6 In verband met het naderen van de zestigjarige leeftijd van consument 1 heeft de bank aangekondigd de maandtermijn te verhogen om het krediet eerder af te lossen. De consumenten hebben hiertegen bezwaar gemaakt. In reactie hierop heeft de bank aangegeven dat de consumenten het overeengekomen maandbedrag van € 750,- konden blijven betalen. In een e-mail van de bank aan de consumenten van 3 maart 2023 is hierover opgenomen: "*Wat in onze opzegbrief van 18 feb 2020 staat, klopt; de cliënten mogen € 750/mnd blijven betalen tot de vordering is afbetaald.*"

2.7 Per 29 juni 2023 heeft de bank de variabele rente verhoogd naar 9,01% effectieve rente per jaar. De bank heeft deze verhoging per brief van 5 juni 2023 aangekondigd aan de consumenten.

De klacht en vordering

2.8 De consumenten vinden dat de bank de rente niet had mogen verhogen en zij vorderen dat de bank met terugwerkende kracht de voorheen geldende rente van 6,3% hanteert en het te veel betaalde aan hen terugbetaalt. De consumenten voeren daarvoor de volgende argumenten aan.

2.9 Uit de brief van 18 februari 2020 blijkt, althans de consumenten hebben dit zo mogen opvatten, dat de rente na opzegging van het krediet door de bank is vastgezet op 6,3% met als doel dat het openstaande saldo sneller zal zijn afgelost. De consumenten zien het verlagen en vastzetten van de rente als een tegemoetkoming van de bank voor de eenzijdige beëindiging van het krediet. In de brief is geen voorbehoud gemaakt voor het op een later moment mogen wijzigen van de rente. Voor zover informatie daarover al is opgenomen in de bijlage, geldt dat de brief leidend is en dat belangrijke informatie daarin moet zijn opgenomen. De consumenten hebben de brief mogen opvatten als een aanbod om de overeenkomst aan te passen met daarbij een concreet afbouwplan. Ook uit de e-mail van de bank van 3 maart 2023 blijkt dat sprake was van een vaste maandtermijn, en daarmee een vaste rente. Als de consumenten hadden geweten dat de rente alsnog kon worden gewijzigd, zouden zij niet met de opzegging akkoord zijn gegaan.

2.10 Het is verder naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar dat de bank zich na opzegging van de overeenkomst nog op het rentewijzigingsbeding in de Voorwaarden beroept, voor zover dit beding nog van toepassing is. De bank heeft namelijk niet eerder aangegeven dat zij de referentierente van Kifid volgt.

Het verweer

2.11 De bank heeft verweer gevoerd tegen de stellingen van de consumenten. Voor zover relevant zal de commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

3. De beoordeling

Waar deze zaak over gaat

3.1 De commissie moet beoordelen of de consumenten recht hebben op een rente van 6,3% per jaar over het uitstaande saldo van het opgezegde krediet vanaf 18 februari 2020 tot het moment van volledige aflossing. De commissie is van oordeel dat dit niet het geval is. Zij licht dit oordeel als volgt toe.

De maatstaf voor de toetsing door de commissie

3.2 Centraal staat de brief met bijlage van de bank van 18 februari 2020 waarin de bank de doorlopend kredietovereenkomst met de consumenten heeft opgezegd. De consumenten geven een andere uitleg aan deze brief dan de bank. De vraag hoe deze brief moet worden uitgelegd, dient te worden beantwoord aan de hand van de (door de Hoge Raad geformuleerde) 'Haviltex-maatstaf'. Dat wil zeggen dat het bij de uitleg van een rechts-handeling niet alleen gaat om de taalkundig betekenis daarvan, maar ook om de zin die partijen daaraan in de gegeven omstandigheden over en weer redelijkerwijs mochten toekennen en wat zij over en weer redelijkerwijs van elkaar mochten verwachten. In dit specifieke geval gaat het dan om de vraag of de consumenten de brief zo hebben mogen begrijpen dat de voorheen variabele rente is gewijzigd in een vaste rente van 6,3%.

Er is geen vaste rente overeengekomen

3.3 Naar het oordeel van de commissie is de variabele rente met de brief van 18 februari 2020 niet omgezet in een vaste rente van 6,3%. De inhoud van de brief en van de bijlage maakt voldoende duidelijk dat ook na opzegging nog altijd sprake was van een variabele, en daarmee dus te wijzigen, rente. De woorden "*variabele rente*" zijn namelijk expliciet opgenomen in zowel de brief (zie 2.4) als de bijlage bij de brief (zie 2.5). Daarbij merkt de commissie op dat ook de bijlage onderdeel uitmaakt van de rechtshandeling als geheel en in de beoordeling moet worden betrokken. Aan deze taalkundige uitleg komt geen beslissend gewicht toe.[1] Maar ook de overige omstandigheden van het geval wijzen erop dat het niet de bedoeling van de bank is geweest om de rente vast te zetten. Hierbij is allereerst van belang dat tussen partijen een variabele rente was afgesproken. Verder blijkt uit niets dat de bank de rente heeft verlaagd en/of vastgezet als compensatie voor het eenzijdig beëindigen van het krediet. De consumenten hebben ook niet onderbouwd waarom een compensatie nodig zou zijn.

3.4 Uit de overige omstandigheden kan niet worden afgeleid dat de consumenten hieraan een andere betekenis mochten toekennen. Weliswaar kan de plaatsing van de renteverlaging (onder het kopje "Wat betekent dit voor u") op zichzelf beschouwd suggereren dat het verlagen van de rente verband houdt met de opzegging van het krediet. Maar verderop in de brief wordt toegelicht dat eerdere renteverhogingen met terugwerkende kracht worden teruggedraaid en dat de bank volgens de Commissie van Beroep van Kifid in bepaalde gevallen te veel rente in rekening heeft gebracht. Hiermee wordt dus ook een link gelegd tussen het verlagen van de rente en het volgen van de uitspraak van de Commissie van Beroep.

3.5 Indien het de consumenten desondanks niet duidelijk zou zijn geweest of sprake was van een vaste of een variabele rente, had het op de weg van de consumenten gelegen om hierover duidelijkheid te verkrijgen.

3.6 De e-mail van 3 maart 2023 maakt het oordeel van de commissie niet anders. Uit de bewoordingen van deze e-mail blijkt niet dat sprake is van een vaste rente. Het gegeven dat de consumenten een vast maandbedrag (mochten blijven) betalen, betekent niet dat de rentecomponent die in dat maandbedrag zit verwerkt, niet kon wijzigen. Daar komt bij dat de e-mail door de bank niet is opgesteld naar aanleiding van een vraag van de consumenten over het karakter van de rente (vast of variabel). De consumenten hebben deze e-mail dan ook niet kunnen opvatten als een bevestiging dat de rente in 2020 is vastgezet op 6,3%.

De bank kan ook na opzegging een beroep blijven doen op het rentewijzigingsbeding

3.7 Partijen verschillen van mening over de gevolgen van de opzegging. De commissie is van oordeel dat de bank zich ook na opzegging kan beroepen op het rentewijzigingsbeding.

[1] Hoge Raad 24 februari 2017, ECLI:NL:HR:2017:315 (*Parkking-arrest)*, r.o. 3.3.2.

Dit volgt uit artikel 14, welk artikel bepaalt dat na opzegging van de overeenkomst het gestelde in de overeenkomst van toepassing blijft. Onder "*het gestelde in de overeenkomst*" valt naar het oordeel van de commissie ook het van toepassing zijn van de Voorwaarden, waaronder het rentewijzigingsbeding in artikel 3 sub b.

De bank mocht ook in deze omstandigheden gebruik maken van het rentewijzigingsbeding

3.8 Het beroep van de bank op het rentewijzigingsbeding is naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet onaanvaardbaar. De bank heeft toegelicht dat zij de rente heeft verhoogd vanwege sterk gestegen fundingkosten en dat zij bij het bepalen van de rente steeds de referentierente van Kifid volgt. De consumenten hebben dit onvoldoende weersproken. Omdat de bank een geldige reden heeft gegeven voor het verhogen van de rente en de consumenten niet met relevante feiten of omstandigheden hebben onderbouwd waarom het verhogen van de rente niettemin onaanvaardbaar zou zijn, is de conclusie dat de bank in dit geval de rente (steeds) mocht verhogen.

Ambtshalve toetsing

3.9 Voor de beoordeling van de klacht zijn artikel 3 sub a en artikel 14 van de Voorwaarden van belang. Deze bedingen zijn door de commissie getoetst aan het Europese en Nederlandse (consumenten)recht waarvoor ambtshalve toetsing geldt en de commissie acht de bedingen niet in strijd met deze regelgeving.

4. De beslissing

De commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is bindend. Of u tegen deze uitspraak beroep kunt instellen, kunt u nalezen in regel 7 van het Reglement Commissie van Beroep Kifid – vanaf 1 oktober 2023, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten. In regel 18.1 van dat reglement is bepaald dat beroep kan worden ingesteld tot 6 weken na de dag van deze uitspraak. Meer informatie over het instellen van beroep kunt u vinden op de website www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

Binnen 2 weken na verzending van de uitspraak kunt u schriftelijk verzoeken een overduidelijke vergissing in de uitspraak zoals een schrijffout, een verkeerde naam/datum of een rekenfout te herstellen. De beslissing in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Ook kunt u binnen 2 weken na verzending van de uitspraak schriftelijk verzoeken de uitspraak aan te vullen als u vindt dat niet op alle onderdelen van uw vordering is beslist. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de Geschillencommissie Kifid niet op al uw argumenten is ingegaan. Meer informatie hierover staat onder vraag 58 en 59 van het Reglement Geschillencommissie Kifid – vanaf 1 oktober 2023, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Contactgegevens Klachteninstituut financiële dienstverlening

Telefoonnummer: 070 - 333 8 999
Website: www.kifid.nl

Bijlage - Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

Burgerlijk Wetboek Boek 3

Titel 2 Rechtshandelingen

Artikel 35

Tegen hem die eens anders verklaring of gedraging, overeenkomstig de zin die hij daaraan onder de gegeven omstandigheden redelijkerwijze mocht toekennen, heeft opgevat als een door die ander tot hem gerichte verklaring van een bepaalde strekking, kan geen beroep worden gedaan op het ontbreken van een met deze verklaring overeenstemmende wil.